

I väntan på en bostadspolitik

Kent Werne synar systemskiftet som förändrat landet och en regering som gått vilse i marknadsliberalismen

BOSTAD I början av 1990-talet övergavs den statliga bostadspolitiken och ansvaret överlämnades till marknaden. 20 år senare har bostadskrisen blivit akut.

Bostadsministern trycker fram en ny Powerpointbild och ler: "Regeringen attackerar problemen", står det i blått på vitt.

– Vi har i praktiken försökt vända på varenda sten som finns, säger han och klickar fram den första punkten på listan.

Det är den 23 april 2013 och Stefan Attefall talar på Boverkets forum för bostadsbyggande. I publiken sitter politiker, kommuntjänstemän, länsstyrelsefolk, branschorganisationer och en rad chefer för byggherrar och bostadsbolag. Aktörerna i den svenska bostadssektorn.

Och visst finns det en del att tackera. Församlingen representerar en minst sagt problemfylld bransch. Bygandet går på lågvarv och bostadsbristen har blivit så akut att den seglat upp som en av 2010-talets nyckelfrågor.

Ifjol byggdes bara 26000 bostäder

Enligt Boverket lever två tredjedelar av svenskarna i kommuner med bostadsbrist, jämfört med en tiondel för 15 år sedan. Hårdast drabbade är

låginkomsttagare och unga. Nästan 300 000 svenskar mellan 20 och 27 år vill ha en egen bostad men får ingen, visar siffror från Hyresgästföreningen. De hoppar mellan osäkra andrahandskontrakt, sover på soffor eller tvingas bo kvar hos föräldrarna.

Trängseln är svårast på hyresmarknaden. Faktum är att hyresbeståndet har krympt det senaste decenniet – nå-

300 000

...svenskar mellan 20 och 27 år vill ha en egen bostad men får ingen.

got inte minst Stefan Attefalls politiska allierade har bäddat för genom att öppna slussarna för utförsäljningen av allmännyttan. Sedan millennieskiftet har 180 000 offentliga och privata hyresrätter ombildats till bostadsrätter i Sverige – 130 000 av dem i Stor-Stockholm.

Samtidigt byggs det alldeles för lite, inte bara hyreshus utan generellt. Förra året slutfördes 26 000 bostäder (småhus och lägenheter) och de senaste 15 åren har snittet legat på strax över 20 000. Och det är långt ifrån vad som behövs. För några år sedan bedömde Boverket

att det krävs 45 000 nya bostäder om året för att matcha befolkningsökningen. Och matematiken är ganska enkel: för varje år som byggbehovet underskrids ökar bostadsbristen.

2012 gjorde myndigheten en ny beräkning och kom fram till att Sverige har ett "ackumulerat underskott" på omkring 160 000 bostäder bara sedan 2003.

Näringslivet talar om kris

Värst är det i storstadstäderna, som har svällt mer än det funnits täckning för. Folk har trängt ihop sig och priserna har skenat på bostadsrätter, samtidigt som hyresmarknaden slagat igen och svartnat. I Skåne saknas drygt 30 000 lägenheter, i Västra Götaland nästan lika mycket och i Stockholms län mer än 50 000. Och den verkliga bristen kan vara större.

Stockholms Handelskammare har räknat på det ansamlade underskottet sedan 1990 och konstaterar i en rapport att det saknas över 100 000 lägenheter i huvudstadsregionen.

För att täppa igen hålet och samtidigt bereda plats för en växande befolkning måste byggtakten växlas upp rejält. En hyfsat ambitiös femårsplan skulle behöva ta sikte på minst 300 000 nya bostäder nationellt – 60 000 om året. ►

Det är naturligtvis så att där hyrorna blir högre, där är det de som har mer pengar som har möjlighet att bo.

Per-Anders Bergendahl, regeringens särskilde utredare, till Sveriges Radio.

► Men med nuvarande tempo når vi inte ens halvvägs. Och för varje förlorat år krävs en mer ambitiös plan. Snart ett nytt miljonprogram.

Ett krismedvetande har tagit form, inte minst inom näringslivet.

– Det låga bostadsbyggandet och den dysfunktionella bostadsmarknaden är ett allvarligt hinder för tillväxten, sa vd:n för Stockholms Handels-

kammare, Maria Rankka, i fjol. "Bristen på hyresrätter i de stora städerna är den stora tillväxthämaren idag", skriver finansmannen Lennart Sten i tidningen Fastighetsvärlden.

Och på DN debatt för ett par veckor sedan (11/6 2013) efterlyste ledande företrädare för HSB

och Riksbyggen "en tillväxtskapande bostadspolitik".

Tänker in finansiera nybyggnation

För några år sedan låg bostadsfrågorna i politisk och medial träda. Men den sega byggtakten i kombination med opinionsbildning från olika håll har vaskat om korten och höjt insatsen.

"Bostadspolitikerna måste ta ett brett grepp", uppmanar Boverket i en rapport.

Så vad har regeringen i rockärmen? Vad består Attefalls attack av? Bland annat kortare planprocesser, ett förenklat regelverk för studentbostäder, uppstyrd bullerhantering och sänkt fastighetsavgift. Det handlar om att "ifrågasätta alla regler", men också om att "utnyttja det befintliga beståndet" bättre, till exempel genom nya regler för uthyrning av bostadsrätter.

Men regeringen sätter inte upp några mål och vill inte finansiera nybyggnation eller ombyggnation – en

Det låga bostadsbyggandet och den dysfunktionella bostadsmarknaden är ett allvarligt hinder för tillväxten.

Maria Rankka,
vd Stockholms Handelskammare

filosofi som väl illustreras av Attefalls svar på de kommunala bostadsbolagens vädjan om pengar till miljonprogramrens överbyggnad:

– I grund och botten måste man konstatera att det är fastighetsägarnas ansvar att rusta upp sina fastigheter. (Ekot 10/4 2013).

Vilket är helt i linje med den bostadspolitiska, eller snarare apoli-

tiska, inriktning som alliansregeringen lanserade 2007. Där första steget blev en utfasning av investeringsstödet med motiveringen att alla "produktions-subsventioner som långsiktigt bidrar till en osund marknad" måste bort. Statens enda uppgift, hette det i propositionen, var att "skapa goda, långsiktiga marknadsvillkor så att bostadsbyggandet kan baseras på konsumenternas efterfrågan".

Få skulle säga att marknaden har blivit sundare sedan dess.

Men det är förstås inte bara alliansens fel att bostadsproduktionen går i slowmotion. Faktum är att det har byggts för lite sedan Carl Bildt bildade regering, 90-talskrisen slog till och lite av varje skulle botas med nyliberalt inspirerad chockterapi.

Inte minst bostadssektorn.

Ingen bostadspolitik före 1930

Under 1900-talet genomfördes två bostadspolitiska systemskiften, bägge framvaskade ur en kombination av djup ekonomisk kris och starka ideologiska strömningar.

Innan 1930-talet fanns knappt någon bostadspoli-

tik. Bortsett från några sporadiska insatser från staten och kommunerna i extrema nödlägen – som under första världskriget – var den dominerande filosofin att det offentliga inte skulle blanda sig i bostadsmarknaden. "Länge sysslade den officiella bostadspolitikerna med att formulera skälen för att ingenting göra", skrev bostadspolitikens nestor och generaldirektören för Bostadsstyrelsen Alf Åberg senare.

Följden blev att viljan och möjligheten att göra vinst blev styrande, inte människors behov, och att bostadsmarknaden blev "överkänslig för ekonomiska växlingar", som Åberg uttryckte det.

Bostadsbyggandet var en berg- och dalbana. I högkonjunkturer smälldes det upp en hel del, ofta i form av fastighetsspekulation. Men i lågkonjunkturer vek investeringsviljan och byggbranschen förde en tynande tillvaro. Tills ekonomin vände och kapitalet strömmade till igen.

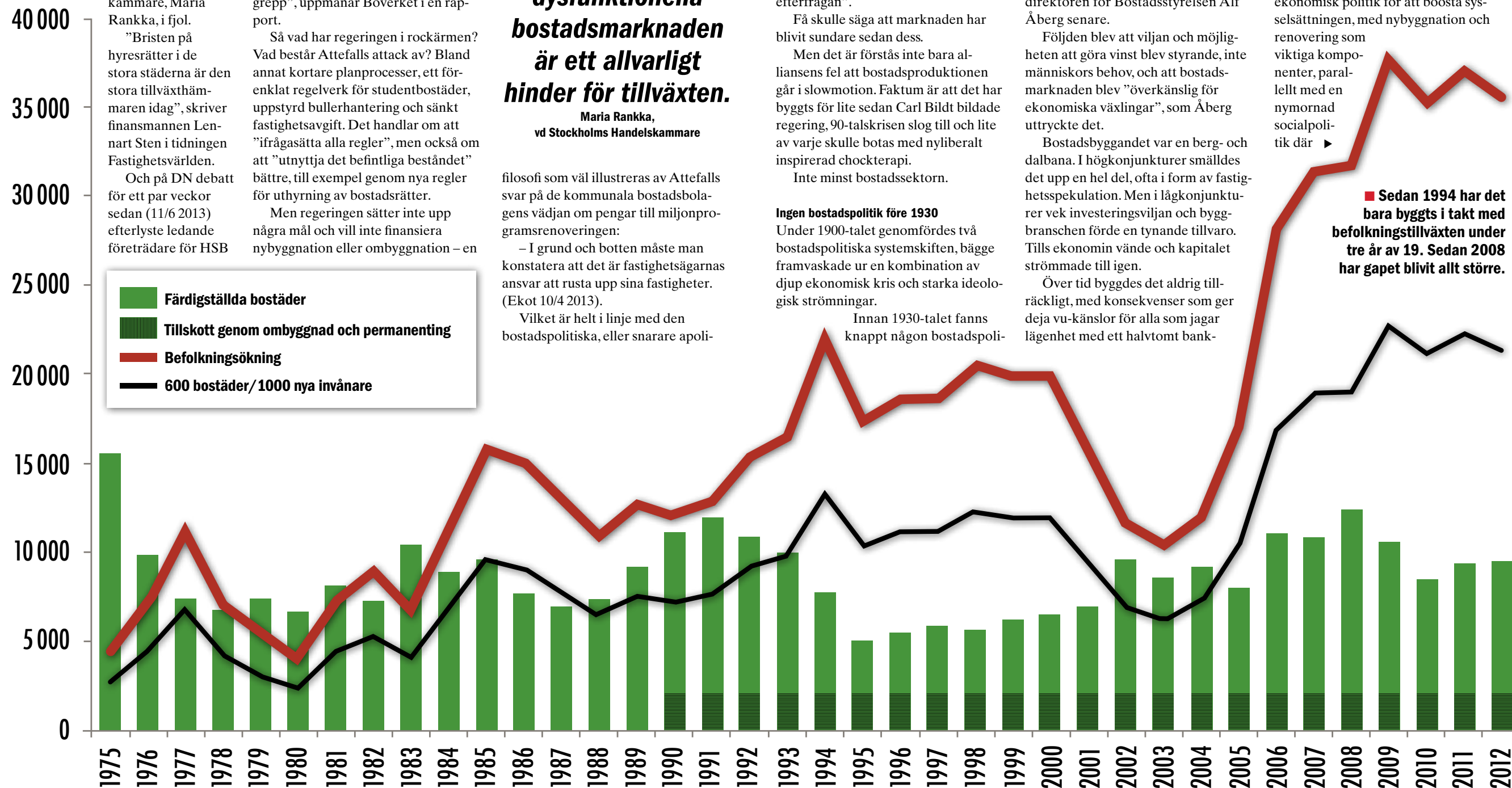
Över tid byggdes det aldrig tillräckligt, med konsekvenser som ger de ja-vu-känslor för alla som jagar lägenhet med ett halvtomt bank-

konto idag: Trångbott, taskig standard, höga hyror och långa köer med förtur för folk med tjock plånbok och gedigna nätverk.

Sedan hände något.

Först depressionen som spred sig från USA efter börskraschen 1929. Sedan socialdemokraternas valseger 1932 och krisuppgörelsen med Bondeförbundet 1933. Nu lanserades en ekonomisk politik för att boosta samsamheten, med nybyggnation och renovering som viktiga komponenter, parallellt med en nymodig socialpolitik där ►

■ Sedan 1994 har det bara byggts i takt med befolkningsstillväxten under tre år av 19. Sedan 2008 har gapet blivit allt större.

TILSKOTTET AV BOSTÄDER OCH BEFOLKNINGSÖKNING I STOCKHOLMS LÄN 1975-2012

”
**Genom att avreglera
och låta bostads-
sektorn i Sverige
fungera som andra
marknader kommer
de flesta problem
att lösa sig själva.**

Ur tankesmedjan Timbros debattskrift
En marknad för bostäder åt alla, 1990.

ANTALET NYBYGGDA BOSTÄDER PER ÅR I SVERIGE DE SENASTE 60 ÅREN

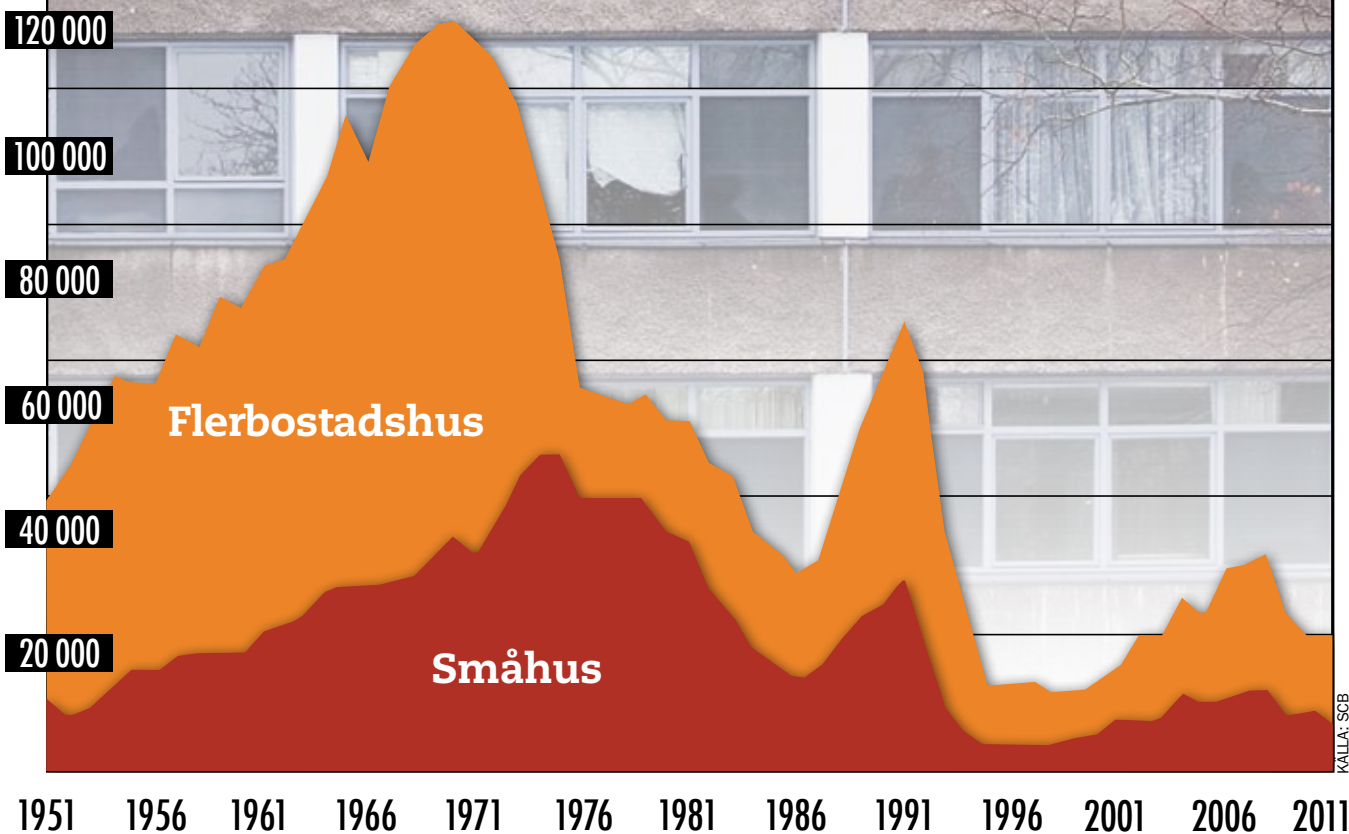

BILD: FLICKR

KALLA: SCB

►höjd boendestandard blev en bärande bjälke. Den sociala bostadspolitiken var född.

Bostad som social rättighet

1946 permanentades systemskiftet när den Bostadssociala utredningen – som fått i uppgift att analysera ”hela det bostadssociala komplexet” – lade fram sitt slutbetänkande och riksdagen klubade ett nytt reformpaket.

Socialdemokratin var övertygad om att – som det uttrycks i partitidningen Fakta 1947 – ”utrymme icke längre finns för liberalistiska betraktelsesätt i fråga om bostadsförsörjningen. Den enskilda företagsamheten har prövat sina krafter på detta område. Resultatet vet vi. Nu blir det statsmakterna och kommunerna som i förening får skapa en fullvärdig bostadsstandard”.

Bostaden sågs som en social rättighet, och det blev politikens ansvar att se till att rättigheten realiserades: Om det rädde bostadsbrist fick man sparka igång byggandet. Om kvaliteten brast fick man ställa högre krav. Om byggkostnaderna var för höga fick man rationalisera byggindustrin. Om folk inte hade råd att bo såg man till att hyrorna hamnade på en rimlig nivå.

Den nya politiken bars upp av tre pelare: allmännyttiga kommunala bostadsbolag och stiftelser som drevs utan vinstintresse; en hyresreglering som senare övergick i ett system där förhandlingar mellan Hyresgästföreningen och allmännyttan satte taket; och en statlig finansiering av bostadsbyggandet genom generösa lån med lång amorteringstid och låg ränta. Lånen kompletterades senare av subventioner i form av räntebidrag och ombyggnadsstöd.

Alf Åberg beskrev det som en ”av staten i huvudsak finansierad och subventionerad bostadspolitik, vars utformning bestämts på bostadssociala, arbetsmarknadspolitiska och familjepolitiska grunder”. En viktig komponent i den nya strategin var utjämningen av räntekostnader mellan nybyggen och äldre fastigheter, vilket gjorde att hyrorna i de moderna förortshusen pressades ner. Alla skulle kunna flytta in i framtiden.

En del av välfärdspolitiken

Bostadspolitiken blev helt enkelt en del av välfärdspolitiken, med högtfly-

gande planer på att utradera slummen, avhjälpa bostadsbristen och ge svenska folket funktionella lägenheter i naturnära områden till överkomliga hyror. Med tillväxten i ryggen kunde folkhemmet byggas på allvar. Den nya medborgaren skulle leva i nya hus, i nya städer, i ett nytt land.

De första 15 åren byggdes det ändå inte tillräckligt – mycket på grund av att stora delar av det gamla Fattigsverige samtidigt revs, eller ”sanerades” som det hette. Dessutom var det svårt att hålla jämna steg med rekordarens snabba urbanisering. Mellan 1955 och 1975 lämnade en halv miljon svenskar landsbygden och blev stadsbor. I Stockholm rådde skriande bostadsbrist. Köerna var nästan var lika långa som idag.

Det här låg förstas inte i linje med de välfärdsstatliga ambitionerna, och frågan hamnade högt uppe på den politiska dagordningen.

En statlig utredning pekade på ett enormt byggbehov: 1,5 miljoner nya

180 000

...offentliga och privata hyresrätter har sedan millennieskiftet ombildats till bostadsrätter i Sverige.

bostäder fram till 1975. Riksdagen skruvade upp tempot genom att ösa ur de nyskapade AP-fonderna, och 1965 ställde man in siktet på en miljon nya bostäder på tio år. Men målet med ”miljonprogrammet” var inte bara kvantitativt, utan att ”hela befolkningen” skulle ”beredas sunda, rymliga, välplanerade och ändamålsenligt utrustade bostäder av hög kvalitet till skäliga kostnader”.

Rent statistiskt var miljonprogrammet en succé. Redan 1972 var målet uppfyllt och bostadsbristen bortbyggd. Den brittiske bostadsforskaren Bruce W Heady kom på besök och utbrast att det som just hänt i Sverige var en ”enastående prestation”.

Och lagom till oljekrisen satt svenskarna i lägenheter med världens högsta standard och såg Björn Borg plocka hem sin första Grand slamtitel i färg.

Efter miljonprogrammet handlade det mest om att underhålla och rusta upp det som redan fanns – även det med statliga lån och subventioner. Men byggtakten hölls ändå på en jämn nivå och det byggdes betydligt mer mellan 1975 och 1992 än mellan 1993 och 2010.

Högervindar föregick systemskifte

Men alla var inte nöjda. Kulturvänstern knorrade om själlösa sovstäder, medelklassen föredrog villaområden samtidigt som hyreshusen fylldes med allt fler låginkomsttagare. Så småningom skulle miljonprogrammet bli liktydigt med marginalisering och ”utanförskap”.

Och visst fanns det problem, inte bara med förorterna. Hyrestaket skapade köer till mer attraktiva områden, och under 80-talet drog kostnaderna för de statliga räntebidragen iväg när räntorna steg, kreditmarknaden avreglerades och fastighetsspekulationen snurrade igång.

Samtidigt tilltog högervinden. De marknadsliberala idéerna dök upp lite överallt, laddade med ny energi, och när Moderaterna gick till val 1985 var det med löfte om ett ”systemsifte”. Även inom bostadspolitiken. Nu skulle alla ”hämmande regleringar” avskaffas, subventionerna fasas ut och marknads- hyror införas. Man ville se större rörlighet på bostadsmarknaden, dessutom sälja ut allmännyttan och göra svenska folket till bostadsägare.

Men Moderaterna vann inte valet. Väljarna behövde uppenbarligen mjukas upp lite till, vilket bland annat Timbro bidrog till. I debattskriften En marknad för bostäder åt alla (1990) likställdes den svenska bostadssektorn med sovjetisk planekonomi. Den nyliberala tankesmedjan ondgjorde sig över regleringarna och kösystemen, som ansågs ha skapat en svart marknad. Och det var inte läge för några småkorrigeringar, vad som behövdes var en total liberalisering:

”Genom att avreglera och låta bostadssektorn i Sverige fungera som andra marknader kommer de flesta problem att lösa sig själva”, lovade man.

Och när den borgerliga fyrklövern bildade regering 1991 var det dags för systemsifte. Efter en kort utredning ►

► med det talande namnet "Avreglerad bostadsmarknad" smattrade propositionerna i riksdagen: Det statliga systemet för bostadslån avskaffades, räntebidragen trappades ner, en rad byggregleringar upphävdes och man öppnade för ombildning av allmännyttan. Bland annat. Trots att viljan fanns lyckades regeringen dock inte införa marknadshyror, mest beroende på ett massivt motstånd från Hyresgästföreningen.

Riktade istället för breda insatser

Men på några få år monterades stora delar av den efterkrigstida bostadspolitik ner. Den ekonomiska krisen hjälpte till, och än en gång inordnades bostadspolitik i en ny krispolitik, som den här vändan gick ut på att dra åt svångremmen och pressa ner inflationen istället för att upprätthålla full sysselsättning. Regeringen trodde att "ett system med räntelån och realräntebidrag skulle kunna bidra till att minska kraven på en kraftfull antiinflationspolitik", skriver Boverket i den historiska översikten "Bostadspolitik" (2007).

Dessutom hade den stora skattereformen 1990/91 träffat bostadsbolag, byggherrar och hyresgäster rakt i plytet – med ökade byggkostnader och en rejäl hyreshöjning som följd.

– Allt detta gjorde att hela bostads- och byggsektorn kraschade, säger Stefan Attefall något oväntat under sitt föredrag.

– Men då var det ingen som bekymrade sig om bostadsbyggande.

Inte heller Socialdemokraterna? I opposition bråkade man våldsamt, men väl vid makten höll sig partiledningen kvar på den väg som Bildtregeringen stakat ut. Men vart ledde den?

Konsekvenserna blev inte tydliga på en gång. Först framåt millennieskiftet hopade sig tecknen. Bostadsbristen återvände från historien, särskilt i storstäderna.

Socialdemokraterna lossade bössan genom att införa ett investeringsbidrag till bygget av billiga hyresrätter och studentbostäder. Däremot fanns det inga tankar på att återintroducera efterkrigstidens generella bostadspolitik. Man nöjde sig med riktade insatser.

Och när alliansen flyttade in i

Rosenbad 2006 var det slut också på precisionsbombningen. Nu skulle bostadsmarknaden befrias helt från alla mossiga folkhemsfasoner.

Tanken var att marknaden skulle tillfriskna när den fick verka i full frihet.

Så blev det inte.

Staten tar mindre ansvar

Man skulle kunna se de senaste två decenniernas utveckling som ett bevis på att det behövs statlig finansiering för att få fart på byggtakten och råda bot på bristen. Sedan avvecklingen i början av 1990-talet har det byggts alldeles för lite.

Analysen i Stockholms länsstyrelses senaste rapport Läget i länet 2013 pekar också ditåt:

"I ett system med stora statliga subventioner till bostadsbyggandet tog staten en betydande ekonomisk risk i

160 000

... bostäder för lite byggdes det 2003-2012, enligt Boverket, som talar om ett "ackumulerat underskott".

förhållande till marknaden. Den risken tas idag av kommuner, byggföretag och kreditgivare, vilket påverkar vad som byggs och hur mycket som byggs."

Det byggs helt enkelt för lite och det som produceras är mest villor, bostadsrätter och dyra hyresrätter. Man möter upp det som efterfrågas av folk med hygglig köpkraft, men inte det bredare behovet. Vilket liknar situationen på bostadsmarknaden före 30-talet.

Men en återgång till den gamla modellen predikas ändå inte av särskilt många. På senare år har tvärtom en annan förklaring till det sömna bostadsbyggandet och en annan lösning på bostadsbristen lanserats. Problemet med liberaliseringen, menar dessa röster, är att den inte gått nog långt, att Bildtregeringen aldrig fullföljde systemskiftet.

Förslag: marknadsanpassade hyror

När först Fastighetsägarna anmälde allmännyttan och hyresregleringarna

till EU-kommissionen 2005 och sedan den så kallade Kochutredningen lades på alliansens bord 2008 hoppades såväl fastighetsägare som rättroende marknadsliberaler på en slutgiltig uppgörelse med det gamla hyressättningsystemet.

2010 klubbades till sist den nya hyreslagen efter utdragna förhandlingar mellan regeringen och bostadsmarknadens olika parter. Allmännyttan skulle drivas enligt "affärsrättsliga principer", hette det nu, och hyressättningen skulle baseras på förhandlingar mellan hyresgästföreningen och alla fastighetsägare, inte bara med allmännyttan. Vilket många hyresgäster såg som en väg mot kraftigare hyreshöjningar, framför allt i innerstäderna.

Det var också intentionen, även om det lindades in. Kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell förutsåg "ett större intresse för att investera i och förvalta hyresrätter", och utan statligt stöd kan vinstintresset inte tillfredsställas på något annat sätt än genom högre hyror.

Men Fastighetsägarna, näringslivets tankesmedjor och de ekonomer som förespråkade en liberalisering i 40 år kände ingen förtröstan, och det senaste halvåret har något som kan misstas för en koordinerad kamp för marknadshyror förts i medierna.

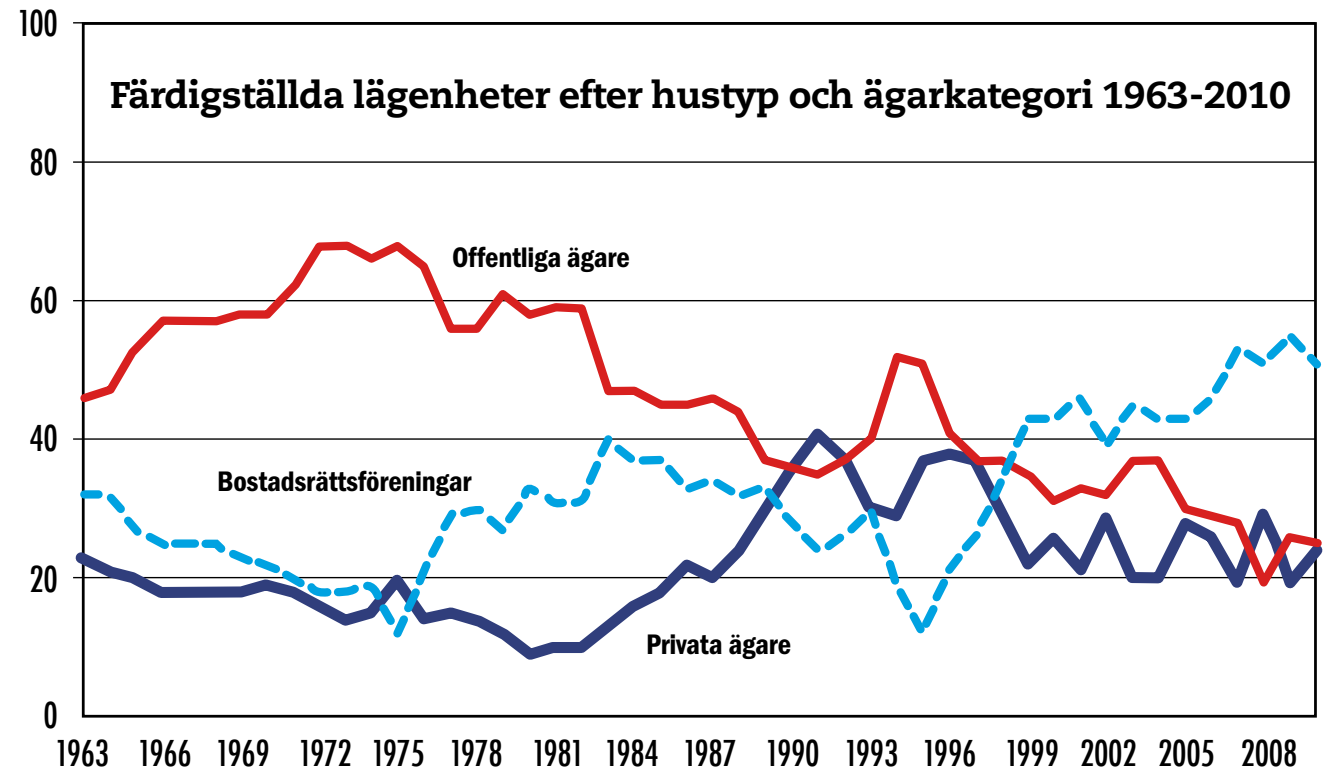
Strax före jul förra året lade Stefan Attefall särskilde utredare Per-Anders Bergendahl fram slutbetänkandet i Hyresbostadsutredningen. Gör om gör rätt, var Bergendahls budskap och han föreslog mer marknadsanpassade hyror. Det skulle leda till dämpad efterfrågan, menade han, inte bara genom att det byggdes mer utan också genom att färre skulle få råd att efterfråga lägenheterna:

– Det är naturligtvis så att där hyrorna blir högre, där är det de som har mer pengar som har möjlighet att bo, sa Bergendahl i en intervju i Sveriges Radio.

Marknadshyror handlar alltså till stor del om att korta köerna genom att låta plånboken bestämma – en princip som ju redan gäller på bostadsrättsmarknaden.

Stefan Attefall signalerade att han inte tänkte göra politik av förslagen, åtminstone inte nu. ►

Flerbostadshus Procent lägenheter

”
**Det är också
sexigt att
bygga för
vanligt folk.
Tack för mig.**

Stefan Attefall (KD),
bostadsminister

Stefan Attefall.

”
Den enskilda företag-
samheten har prövat
sina krafter på detta
område. Resultatet
vet vi. Nu blir det
statsmakterna och
kommunerna som
i förening får skapa
en fullvärdig
bostadsstandard.

Socialdemokraternas partitidning Fakta, 1947

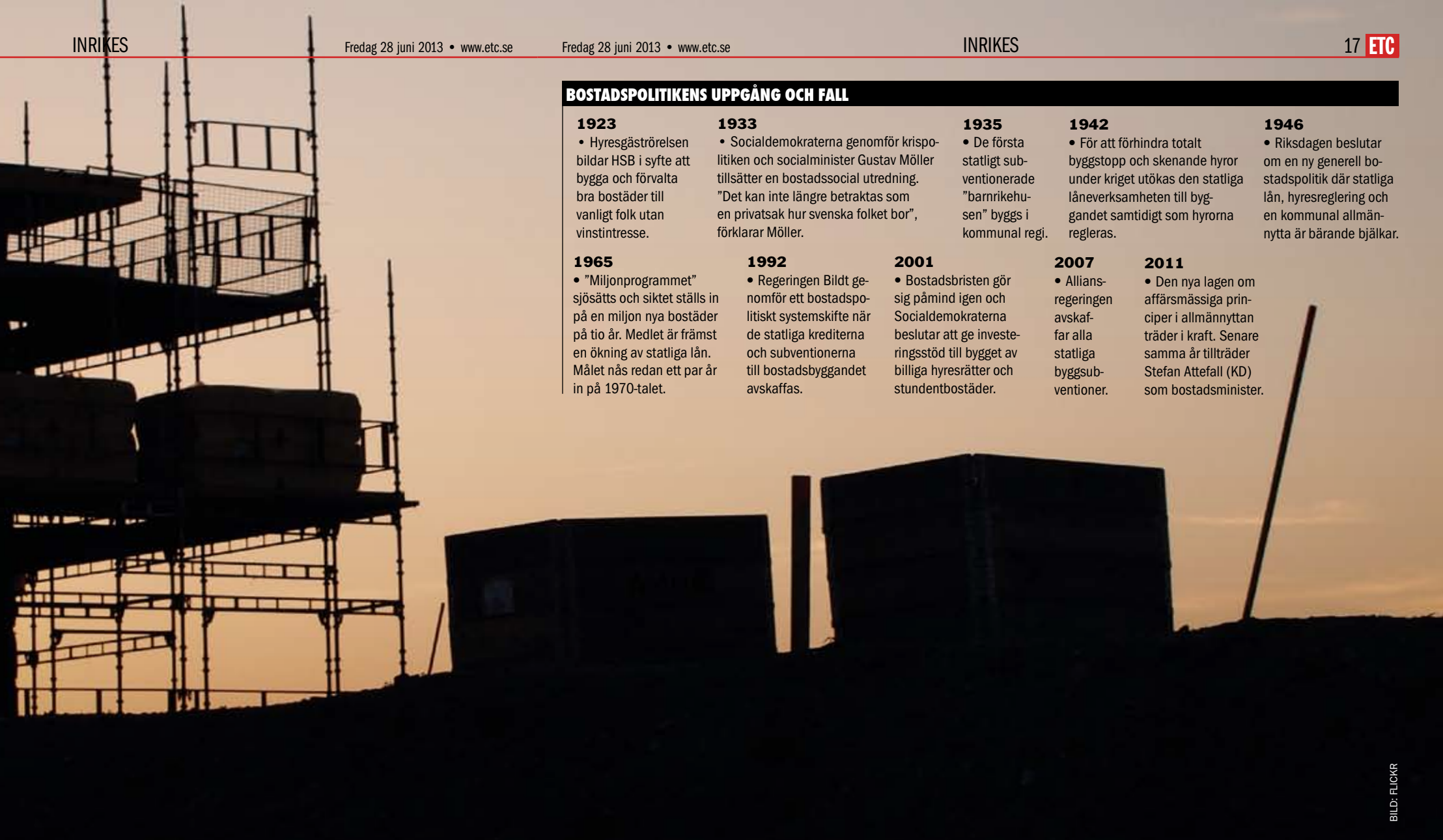

BILD: FLICKR

► Men Bergendahl släppte ut anden ur flaskan.

”Elefanten i rummet”

Fastighetsägarna fick nytt självförtroende:

”Det är uppenbart för allt fler att en långsiktig reformering av marknaden för hyresbostäder måste inledas så snart som möjligt”, kommenterade vd:n Reinhold Lennebo.

Sedan fortsatte det.

”Hyresregleringen är elefanten i rummet”, skrev Stockholms Handelskammare på SvD Brännpunkt i maj i år: ”Vi måste börja våga prata om en fri hyresmarknad.” Två dagar senare följde ekonominestorn Assar Lindbeck argumentationslinjen på DN-debatt genom att slå fast att ”hyresregleringarna sedan

länge jagat bort privat kapital från marknaden för hyresfastigheter” och att ”det inte går att ’bygga bort’ bostadsbristen så länge hyresregleringarna finns kvar.” Och i juni stämde till slut riksbankschefen Stefan Ingves in i kören och förespråkade ”reformer som leder till en uppmjukning av hyresregleringen”.

Även om det inte blir marknads- hyror på kort sikt lär ändå hyrorna öka ordentligt framöver, inte bara i nybyggda sjöstäder och populära innerstäder utan också i utskälda miljonprogramsområden. Husen som byggdes på 60- och 70-talet behöver rustas upp och klimatanpassas, vilket enligt Boverket kan komma att kosta 300 miljarder.

I våras synade Sveriges Radio läget i 107 områden som byggdes under miljonprogrammet och frågade bo-

stadsbolagen hur de tänkte finansiera upprustningen.

En del bolag planerade utförsäljningar för att få ihop kapital, men i nio fall av tio varnade man för rejäla hyreshöjningar.

I väntan på en statlig bostadspolitik får alltså hyresgästerna bära merparten av kostnaden. Och i väntan på en bostadspolitik lär kraven på marknads- hyror bara öka.

Frö till ny socialdemokratisk giv?

På andra sidan blockgränsen, inom det parti som en gång formade bostadspolitiken som byggde landet, tycks reformviljan ha ökat på senare tid. Men hur mycket?

I höstas presenterade Veronica Palm, Socialdemokraternas bostadspolitiska talesperson, resultatet av ett grupparbe-

te som fått i uppdraget att forma en ny politik på området. Man satte upp ett ”långsiktigt mål” på 40 000 nya bostäder om året, och placerade bland annat byggbonusar för hyresrätter, förenklade byggregler, storstadskommissioner och bosparande för unga i verktygslådan. Det som luktade mest folkhemsbygge var tanken på ett statligt ”kreditgarantisystem”, även om det inte konkretiserades utan mest skulle ”ses över”.

I mitten av juni i år gjorde partiets ekonomisk-politiska talesperson Magdalena Andersson ett utspel där hon beskrev bostadsbristen som ”en central framtidsfråga för svensk ekonomi” och föreslog ”en byggpakt för att öka bostadsbyggandet”, en nationell grupp ledd av regeringen.

Kanske ett frö till en ny socialdemo-

kratisk giv, även om spelplanen ännu är oförändrad. Och än så länge är det regeringens regler som gäller.

På ett sätt föregick faktiskt Stefan Attefall, med bistånd av Boverket, Socialdemokraternas tanke med nationell samling genom forumet för bostadsbyggande i slutet av april.

Och Boverkets generaldirektör Janna Valik avslutade dagen med att intyga att Attefalls åtgärdslista ändå borde uppbära viss respekt:

– Vi hinner knappt ta en paus på Boverket kan jag säga, för allt det som regeringen hittar på går ju givetvis i något led vidare till oss.

Bostadsministern ville inspirera

Men kommer åtgärderna verkligen höja byggtakten till eftersträvnans-

1942

• För att förhindra totalt byggstopp och skenande hyror under kriget utökas den statliga låneverksamheten till byggandet samtidigt som hyrorna regleras.

2011

• Den nya lagen om affärsmässiga principer i allmännyttan träder i kraft. Senare samma år tillträder Stefan Attefall (KD) som bostadsminister.

BOSTADSPOLITIKENS UPPGÅNG OCH FALL

1923

• Hyresgäströrelsen bildar HSB i syfte att bygga och förvalta bra bostäder till vanligt folk utan vinstintresse.

1933

• Socialdemokraterna genomför krispolitiken och socialminister Gustav Möller tillsätter en bostadssocial utredning. ”Det kan inte längre betraktas som en privatsak hur svenska folket bor”, förklarar Möller.

1935

• De första statligt subventionerade ”barnrikehusen” byggs i kommunal regi.

2001

• Bostadsbristen gör sig påmind igen och Socialdemokraterna beslutar att ge investeringsstöd till bygget av billiga hyresrätter och studentbostäder.

1992

• Regeringen Bildt genomför ett bostadspolitiskt systemskifte när de statliga krediterna och subventionerna till bostadsbyggandet avskaffas.

1965

• ”Miljonprogrammet” sjösätts och siktet ställs in på en miljon nya bostäder på tio år. Medlet är främst en ökning av statliga lån. Målet nås redan ett par år in på 1970-talet.

1946

• Riksdagen beslutar om en ny generell bostadspolitik där statliga lån, hyresreglering och en kommunal allmännytta är bärande bjälkar.

värda nivåer? Råda bot på bostadsbristen? Skapa en bostadsmarknad i balans?

Antagligen har Attefall på känn att konferensdeltagarna inte är så lättövertygade, så han slänger ut en brasklapp mot slutet av sitt föredrag:

– Jamen dåsa, är allting bra då? Räcker det här?

Nej, som läget är hänger ju mycket på hur kommuner och länsstyrelser, och inte minst byggherrar och bostadsbolag, tänker och agerar, menar han. Som avrundning försöker därför bostadsministern ge åhörarna lite inspiration, sporra dem att ta sitt ansvar:

– Det är också sexigt att bygga för vanligt folk. Tack för mig.

Kent Werne

redaktionen@etc.se